

ПАМЕТНА ЗАПИСКА

Обществено обсъждане на Междинния доклад по секторния анализ за състоянието на конкуренцията на пазара на дребно на бързооборотни хранителни стоки по производство за изготвяне на секторен анализ № КЗК- 487/2025 г., проведено на 5 Декември 2025 г.

Общественото обсъждане се проведе при засилен интерес от страна на всички заинтересовани страни в сектора:

- Национално признатите представителни организации на работодателите и на работниците и служителите;
- Браншови организации, включително такива, които все още не са интервюирани в хода на производството: Национална асоциация на млекопреработвателите, Асоциация на млекопреработвателите в България, Асоциация на месопреработвателите в България, Асоциация на свиневъдите в България, Национална овцевъдна и козевъдна асоциация, Съюз на птицевъдите в България, Български фермерски съюз, Браншова камара плодове и зеленчуци, Сдружение на производителите на растителни масла и преработватели на маслодайни култури в България, Национален браншови съюз на хлебарите и сладкарите, Сдружение „Храни и напитки“, Асоциация на производителите на безалкохолни напитки, както и отделни земеделски производители;
- Сдружение за Модерна търговия и представители на отделни големи търговски вериги в страната;
- Българска национална организация „Активни потребители“;
- Сдружение по конкурентно право;
- Университет за национално и световно стопанство;
- Председателят на Надзорния съвет на Българската Банка за Развитие
- както и редица учени и експерти.

Дискусията се проведе и при засилен интерес от страна на компетентните държавни институции:

- Министър-председателят;

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

София 1000, бул."Витоша" № 18, Тел: 02/ 935 6113; Факс: 02/ 980 7315, delovodstvo@cpcc.bg

- Министър на земеделието и храните;
- Заместник-министър на земеделието и храните;
- Заместник-министър на икономиката и индустрията;
- Омбудсман и заместник-омбудсман;
- Държавната комисия по стоковите борси и тържищата (ДКСБТ);
- Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ);
- Комисия за защита на потребителите (КЗП);
- Национална агенция по приходите (НАП);
- Национален статистически институт (НСИ);
- Председателят на Комисията за регулиране на съобщенията;
- Агенция „Митници“ и други;

Председателят на Комисия за защита на конкуренцията доц. д-р Росен Карадимов откри срещата, като приветства всички присъстващи на общественото обсъждане във връзка с извършения междинен секторен анализ. Г-н Карадимов посочи, че настоящият състав на Комисията не възприема самоцелно санкционната функция на Комисията, като регулатор, а смята, че проблемите в българската икономика в отделни нейни сектори, в частност анализирания, са толкова сериозни, че по-скоро ролята ѝ е на модератор, който да постави проблемите и да провокира общественото обсъждане.

В тази връзка допълни, че промените в Закона за защита на конкуренцията са дали възможност, Комисията да публикува междинни доклади от извършен секторен анализ, които задължително по закон подлежат на обществено обсъждане. Настоящият междинен секторен анализ има две функции. Едната е да постави проблемите и да формира препоръки. Тези препоръки ще бъдат изпратени до всички функционално компетентни ведомства, а анализът да бъде предоставен на Министерски съвет и на Народното събрание за формиране на политики и стратегии. Втората функция е, за да може Комисията да упражнява своите правомощия, включително извършване на проверки на място, налагане на санкции и други.

Целта на Комисията за защита на конкуренцията е да провокира диалог и обществено обсъждане, който да доведе до саморегулация и баланс на интересите в този сектор.

Министър-председателят на Република България приветства започнатия реален диалог с всички заинтересовани страни – институции, работодатели, търговски вериги, синдикати, производители и потребители. Според него този доклад е солидна основа за последващи политики и мерки,

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

София 1000, бул."Витоша" № 18, Тел: 02/ 935 6113; Факс: 02/ 980 7315, delovodstvo@сpc.bg

които да бъдат насочени към подобряване на ситуацията на традиционни за страната отрасли. Той акцентира, че трябва да бъдат внимателно артикулирани всички нормативни и административни промени за възстановяването и запазването на традиционни български отрасли. Целта е постигане на прозрачност и предвидимост.

Министърът на земеделието и храните заяви, че междинният доклад дава ясна картина за предизвикателствата по цялата верига за доставки – производител, търговец, потребител. Също така е основа за устойчиви решения и за възстановяване на нормалната конкурентна среда. Министерството на земеделието и храните подкрепя инициативата за открит диалог с всички участници, защото с коопериране, с развитие на къси вериги на доставки, през национални стандарти за качество и контрол, може да се реализират справедливи условия, както за производителите и търговците, така и за потребителите. Според министърът, кооперирането е ключ към по-добро българско производство, както и сдружаването, които ще дадат възможност на фермерите за по-големи обеми и по-ниски разходи. Министърът посочи, че към датата на провеждане на общественото обсъждане има регистрирани 68 признати групи организации на производители, които са основно в чувствителните сектори – плодове и зеленчуци и мляко. Въпреки това предизвикателствата в този сектор са големи. Тревожно е, че интересът към Закона за сдружаването продължава да бъде слаб.

Министерството на земеделието и храните подкрепя всяка инициатива, която води до по-силни български производители, по-стабилна верига на доставките, както и защита на интереса на земеделските производители и потребители.

По време на проведеното обществено обсъждане в присъствието на всички заинтересовани страни – производители, търговци и представители на държавната власт, беше дискутиран широк набор от теми.

Асоциацията на млекопреработвателите наблюдава, че след 2021 г., и Ковид кризата има непропорционално разпределение на финансовия резултат, от което крайни потърпевши са българските потребители, които плащат прекомерно високи цени, а резултатът не достига до животновъдите. Асоциацията приветства изготвения Междинен доклад и подчерта важността на защитата на интересите на потребителите и българските производители на храни.

Сдружението на производителите на растителни масла и преработватели на маслодайни култури постави въпроса за сериозния

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

София 1000, бул."Витоша" № 18, Тел: 02/ 935 6113; Факс: 02/ 980 7315, delovodstvo@срс.бг

недостиг на суровина, което се отразява на себестойността на продукцията. Представителите на сдружението посочи, че разчита на приемане на мерки за увеличение на маслодайните култури в България, както и за премахване на търговските бариери за внос на слънчоглед, с оглед лицензионния режим на внос от Украйна.

Представителите на Националният браншови съюз на хлебарите и сладкарите приветстваха общественото обсъждане и посочиха, че сектора за хляб има синхронизация с всички европейски стандарти, като отбелязаха необходимостта от сигурност и предвидимост в бранша.

Представителите на производителите от сектора изразиха обща подкрепа по отношение на възприетия от Комисия за защита на конкуренцията подход за дискусия, предложения и по възможност саморегулация на пазара чрез промяна на пазарното поведение на участващите в него, както и подкрепа конкретно по отношение на констатациите в Междинния секторен анализ.

Бяха поставени в дискуссионен режим с представителите на модерната търговия редица въпроси относно договарянето, включително търговските отстъпки от продажните цени на производителите. Според представители на сектора на млекопроизводството и млекопреработката цените на производителите към модерната търговия не са повишавани от 2022 г., но също така те са намалени реално поради изискваните и предоставяни от тях всяка година търговски отстъпки в порядъка от 2-3 %. За подобни проблеми съобщават и от други браншове.

Представителите на месопреработвателите изразиха съжаление, че България разчита на вносни храни предвид наличните ѝ ресурси и че, освен малобройни, българските предприемачи не са разгърнали напълно своята дейност. Представителите потвърдиха желанието си да продължат подкрепата си към КЗК, чрез предоставяне на пазарна информация и призоваха да се обърне внимание на добрите европейски практики за оформянето на предложения, основани на проучванията на пазарни обсерватории.

Сдружението за модерна търговия изрази позиция, че междинният секторен анализ поставя повече въпроси, отколкото да дава отговори, единият от които е дали анализът, съсредоточавайки се върху няколко категории продукти, е показателен за целия сектор. Беше отправена препоръка анализът да се разпростре и по отношение на регионалните участници, функциониращи по модела на модерната търговия или по-близък

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

София 1000, бул."Витоша" № 18, Тел: 02/ 935 6113; Факс: 02/ 980 7315, delovodstvo@срс.бг

до него модел и да не се подценява влиянието на традиционната търговия върху модерната такава. От сдружението отчетоха възможността представената пазарна картина да е непълна поради наличието на сив сектор – канали за неотчетени продажби на млечни продукти. Те акцентираха и върху това, че анализът дава моментна снимка на ценовата политика и надценките и отбелязаха препоръката си да се изследват също така и среднопретеглените цени.

Представителят на Българската банка за развитие, с оглед препоръките, които участниците в обществения съвет предстои да изпратят на КЗК, предложи адекватно и подходящо като срочност и структура финансиране, съгласно ролята на Банката за допълване на пазарния недостиг спрямо предлагането на търговските банки.

От Сдружение „Храни и напитки“ приветстваха новия подход и вложените усилия в секторния анализ и изразиха подкрепата си към него. От браншовата организация се застъпиха за поддържането на предвидима среда за бизнеса без резки и иноваторски идеи. Организацията подкрепи изразената от Министъра позиция за стимулиране на кооперирането и предложи да бъдат изследвани вече работещи механизми във Франция и Италия. Организацията предложи и да бъдат премахнати индикативните прагове във връзка с глава 7б от ЗЗК, за да могат и по-малки засегнати дружества да подадат искане към КЗК, тъй като, освен че не са били транспонирани в много държави-членки, тези прагове също така са обект на дебат относно необходимостта им в рамките на ревизията на съответната директива, от която произлизат.

Представителите на **Браншовата камара за плодове и зеленчуци** посочиха, че междинният анализ е стъпка в правилната посока и че е необходимо надграждане, съобразно поетия ангажимент от КЗК. Представителите на Камарата подчертаха, че установеното за останалите подсектори се отнася и към подсектора на плодовете и зеленчуците. Камарата адмира включването на вноса в анализа, тъй като трети страни като Турция и Македония внасят сериозно количество и това създава предпоставки за нелоялна конкуренция. Например представянето на вносни плодове и зеленчуци за българско производство, за които практики Камарата заяви пълна готовност за съдействие на КЗК с повече информация, както и във връзка с промените в инициативата за доставките по хранителната верига.

Представителите на **Асоциацията на производителите на безалкохолни напитки** изразиха благодарност за междинния анализ и

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

София 1000, бул."Витоша" № 18, Тел: 02/ 935 6113; Факс: 02/ 980 7315, delovodstvo@срс.бг

посочиха, че не трябва да се работи за въвеждане на национални стандарти за качество, тъй като индустрията е динамична, което е релевантно и за останалите индустрии. Представителите апелираха анализът да не се ограничава до минерална вода, а да бъдат отчетени изворната и трапезната, както е обособена цялостната категория по взаимозаменяемост в цитираните данни на НСИ. Представителите предложиха да бъде включен и ХоРеКа каналът, който би представил различна перспектива и заявиха, че продължават сътрудничеството за развиване на индустрията за бутилиране на натурални води.

Представителите на Български фермерски съюз обърнаха внимание за налагаща се тенденция да продават продукцията си под себестойност, като съобщават също така за лошо структурирано субсидиране, за необходимост от рекатегоризация на фермите, за проблемите с допускането на българския пазар на т.нар. „имитиращи продукти“ и с ниския контрол върху тях, както и за липсата на система за протекционизъм и реклама на местните продукти.

Представителят на **Българското сдружение по конкурентно право** поздрави КЗК за инициативата и препоръча обхващане на структурата на икономическите отношения в следващия междинен доклад, конкурентноправният анализ да бъде допълнен от аспекти на регулацията по линия на вътрешния пазар на ЕС.

Представителите на **Националната овцевъдна и козевъдна асоциация**, обединяваща над 200 производители, настояха за прилагането на мерки за стимулиране на късите вериги на доставки, не само финансови такива, но и структурни.

Представителите на **Съюза на птицевъдите** поздравиха КЗК за избрания диалогов формат на срещата и усилията по гарантиране на свободната конкуренция на българския пазар. По отношение на контрола от страна на държавата – изразиха очаквания за още по-активни мерки от страна на НАП по изсветляване на сектора и осъществяване на вземания от некоректните данъкоплатци в сектора. Също така бе поставен въпросът за недостатъчно активната работа на БАБХ по отношение на упражняването на контрол върху качеството на хранителните продукти, тъй като агенцията си вменява фискален контрол и други несвойствени задачи. Представителите изразиха позиция, че добрите резултати се крият в свободната конкуренция и увеличаване на производството, а не в регулацията, налагаща преса върху търговците и предложиха съдействието си за осигуряване на конкурентен пазар.

Представителите на **Българската национална асоциация „Активни потребители“** поздравиха КЗК, че не се е поддала на натиск да предложи непазарни мерки, като отбелязаха, че е налице терминологично разминаване на препоръката на КЗК с националните стандарти и по-конкретно развиване на политика по качеството, а не на национални стандарти. Представителите призоваха МЗХ да изгради система за налагане на политика по качеството, тъй като съществуващите инструменти понастоящем се прилагат спорадично и като пример за това е допускането на появата на имитиращите продукти.

Асоциацията на свиневъдите в България изразиха позиция, че държавата не създава макроикономическата рамка и няма трайна политика по отношение на тази рамка, за да може бизнесът да се развива предвидимо.

В допълнение бяха обсъдени засегнатите по-рано въпроси, свързани с т.нар. национални стандарти за качество, като по отношение на някои отрасли, като напр. хлебарството, стандартизирането е добре развито, но по отношение на други отрасли като млекопроизводството и млекопреработването (производството на млечни продукти) липсват достатъчно адекватни стандарти за качеството на продукцията. Също така се постави въпросът за недостатъчно активната работа на БАБХ по отношение на упражняването на контрол върху качеството на хранителните продукти, тъй като според представителите на различните браншове акцентът в дейността ѝ е поставен върху контрола за безопасност на продуктите във връзка с ограничения ѝ административен капацитет. Постави се въпросът за изграждане на система за налагане на политика по качеството и функционираща система за контрол върху качеството.

Някои от представителите на браншовите организации споделиха също така своето виждане, че в досегашния си вид разпоредбите на Глава 7б от ЗЗК не функционират, като изразиха надежда, че новият общ състав ще допринесе за по-добро регулиране на отношенията по веригата на доставки на селскостопански и бързооборотни хранителни продукти и дори направиха предложения за ревизиране на съотношението на праговете на оборота на предприятията по веригата на доставки съгласно Глава 7б от ЗЗК.

Също така бяха изнесени данни относно състоянието на сектора на производството на плодове и зеленчуци, като представителите на бранша изразиха желание в рамките на секторното проучване КЗК да обхване и този сектор.

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

София 1000, бул."Витоша" № 18, Тел: 02/ 935 6113; Факс: 02/ 980 7315, delovodstvo@срс.bg

В обобщение на дебата по общественото обсъждане се стигна до заключението че чрез съвместни усилия може да бъде подобрена конкурентната среда в сектора.

Комисията благодари на всички присъстващи за проведената ползотворна среща и апелира към всички заинтересовани страни в сектора да представят своите писмени предложения и забележки по становищата си по междинния секторен анализ.